

«Շիրակի Ս. Նալբանդյանի անվան պետական

համալսարան» հիմնադրամի

գիտական խորհրդի 2019 թվականի դեկտեմբերի 26-ի նիստում

Խորհրդի նախագահ՝  Ե. Մերոբյան

## ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

### «ՇԻՐԱԿԻ Ս. ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄՈՒՄ ԳՐԱԳՈՂՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԻ

#### 1. ՆԱԽԱԲԱՆ

«Շիրակի Ս. Նալբանդյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամում (այսուհետ՝ Համալսարան) գրագողության դեմ պայքարի քաղաքականությունը (այսուհետ՝ Քաղաքականություն) միտված է Համալսարանում գրագողության ոլորտում առկա խնդիրների բացահայտմանը և այդ երևույթի դեմ պայքարի մեխանիզմների ու կիրառվող պատժամիջոցների մշակմանը:

Գրագողությունն ուրիշի ստեղծագործությունը որպես սեփական ներկայացնելն է կամ ուրիշի ստեղծագործության անօրինական հրապարակումը քո անվամբ, այլ կերպ՝ հեղինակության յուրացումը: Այն ծագել է լատիներեն Plagium բառից, որ նախնական նշանակությամբ ուրիշի ստրուկների առևանգումը և վաճառքն էր, իսկ իրավական իմաստով՝ ուրիշի ստեղծագործության կամ դրա մի մասի անօրինական հրապարակումը սեփական անվամբ:

Գրագողությունը կամ հեղինակային իրավունքի խախտումը համարվում է քրեորեն պատժելի արարք և կարգավորվում է ՀՀ Քրեական օրենսգրքի 158-րդ հոդվածով (Հավելված 1): ՀՀ-ում գրագողության մեծ ծավալները բացահայտորեն խոչընդոտում են նաև Բոլոնիայի գործընթացի կարևոր սկզբունքներից առնվազն

երկուսին՝ հետազոտական բուհերի ստեղծում և ուսանողակենտրոն կրթակարգի ներդրում:

Համացանցը գնալով ավելի մեծ տեղ է գրավում մեր կյանքում և գործունեության մեջ: Սա մի անսահման հանրագիտարան է, որտեղ կարելի է ժամեր ծախսել անհրաժեշտ կամ պարզապես հետաքրքիր տեղեկություն գտնելու համար: Բայց հաճախ այցելելով տարբեր կայքեր՝ տեսնում ենք, որ մեր գտած հոդվածները կամ նյութերը մեկը մյուսին շատ նման են: Այստեղ գործ ունենք գրագողության հետ: Խմբագիրներն ամեն օր դժգոհում են, որ իրենց կայքի կամ թերթի հեղինակային նյութերը, լուսանկարները, տեսանյութերը հայտնվում են այլ լրատվամիջոցներում՝ հիմնականում առանց հեղինակի և լրատվամիջոցի անվան հիշատակման կամ հղման: Ընդ որում, նյութերի անօրինական արտատպմամբ զբաղվում են գրեթե բոլորը՝ չնչին բացառություններով (տպագիր լրատվամիջոցները՝ ինտերնետային կայքերից, կայքերը՝ թերթերից, հեռուստաթարներությունները՝ կայքերից, բլոգները՝ կայքերից և հակառակը, բայց ավելի շատ կայքերը՝ միմյանցից, և ոչ միայն տեքստ, լուսանկարներ, այլև տեսանյութեր): Այսպես հոդվածները մի հրատարակությունից հայտնվում են մյուսում: Գողացված նյութի անօրինական տիրաժավորման արդյունքում հաճախ հնարավոր չեն գտնել սկզբնադրյուրը: Նյութերի մի մասն արտատպվում է առանց որևէ փոփոխության, երբեմն փոխում են վերնագիրը կամ տեքստում կատարում «փոքրիկ խմբագրումներ»: Սակայն գրագողությունն ի հայտ չեկալ համացանցի հետ: Նախկինում էլ հնարավոր էր պատճենահանման սարքի կամ դրանից առաջ՝ ձեռքով արտագրման միջոցով սեփականացնել այլոց ստեղծագործությունները, բայց այն ժամանակ գոնե պետք էր փնտրել զբաղարաններում կամ արխիվային փաստաթղթերում, կարդալ, վերաշարադրել նախադասությունները, որը երևակայության ինչ-ոք տեղ էր թողնում:

## 2. ՆԵՐԿԱ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ ԵՎ ԱՌԿԱ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՀՀ-ՈՒՄ ԵՎ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՈՒՄ

Գրագողությունը ՀՀ բուհական համակարգի առջև կանգած կարևոր խնդիրներից մեկն է: Գոյություն չունի երևույթի նկատմամբ մեկ ընդհանուր մոտեցում: Ներկայումս գրագողությունը հատկապես մեծ տարածում ունի հումանիտար ոլորտում, իսկ

բնագիտամաթեմատիկական ոլորտում պատկերն առավել հուսադրող է: Գրագողության նման տարածման հիմնական պատճառը տիրող անպատճելիության մթնոլորտն է: Համալսարանում ներդրված չէ գրագողության դեմ պայքարի համապատասխան մեխանիզմ, քանի որ գրագողությունը ՀՀ բուհական համակարգում չի դիտվում որպես լուրջ խնդիր և չեն գիտակցվում երևույթի լուրջ հետևանքները: Սակայն գիտական էթիկայի բոլոր կանոններով հետազոտական աշխատանք շարադրելու գործընթացն ուսանողի մեջ դաստիարակում է մի շարք կարևոր որակներ՝ ստեղծագործելու ունակության դրսերում, ազնվություն, հետևողականություն, ժամանակի պլանավորում, բժախնդրություն, վերլուծելու և տեղեկատվությունը սինթեզելու կարողություն և այլն: Զրկվելով գիտական շարադրանքի փորձից՝ ուսանողները զրկվում են նաև այս կարևոր որակները ձեռք բերելու հնարավորությունից: Եթե հաշվի առնվի այն հանգամանքը, որ Համալսարանն ավարտելուց հետո երիտասարդները նույն վերաբերմունքն իրենց հետ կտանեն աշխատանքի և հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներ, հեռանկարը հուսադրող չէ:

### 3. ԳՐԱԳՈՂՈԹՅԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

Գրագողության առավել տարածված ձևերից են.

#### 1. Դիտավորյալ խարեւություն:

Երբ անձն այլ մարդու կողմից ամբողջությամբ կամ մասամբ պատրաստված աշխատանքը ներկայացնում է որպես իր սեփական, մտավոր-ստեղծագործական ինքնուրույն աշխատանք: Մասնավորապես.

1.1 Երբ անձը վճարում է այլ մարդու (կամ կազմակերպության), որպեսզի նա պատրաստի ուսումնա(գիտա)կան աշխատանք, կամ պարզապես գնում է արդեն պատրաստի աշխատանք, ապա այն ներկայացնում որպես իր սեփական, ինքնուրույն կատարված աշխատանք:

1.2 Երբ անձը մեկ ուրիշին է տրամադրում իր աշխատանքն՝ այն արտատպելու, պատճենելու համար, կամ էլ հենց ինքն է արտատպում, պատճենում այլ անձի պատրաստած աշխատանքը:

1.3 Երբ անձը լրամշակում, լրացումներ ու փոփոխություններ է կատարում մեկ ուրիշի պատրաստած աշխատանքում և այն ներկայացնում՝ որպես իր սեփական, ինքնուրույն կատարած աշխատանք:

## **2. Արտատպում/արտազրություն/պատճենում:**

Գրագողության այս տեսակն առկա է այն ժամանակ, երբ

2.1 անձը բնօրինակի տեքստը մեջբերում է նույնությամբ՝ առանց դրա աղբյուրի (պատշաճ ձևով) հիշատակման և/կամ մեջբերումը չակերտների մեջ առնելու:

2.2 անձն իր աշխատանքում ներառում է այլ անձի (հեղինակի) մտքերը, գաղափարները՝ առանց դրանց աղբյուր(ներ)ի (պատշաճ ձևով) հիշատակման:

2.3. անձը /դասախոս, ուսանող և այլն/ առանց աղբյուրի հիշատակման, մասսամբ կամ ամբողջությամբ մեջբերում է այլ լեզվով աղբյուրից թարգմանված նյութ:

## **3. Այլ հեղինակի միտքը սեփական բառերով վերաձևակերպելու անկարողություն:**

3.1 Անձը, անզամ աղբյուրը պատշաճ ձևով հիշատակելով, այլ հեղինակի բառերն օգտագործում է նույնությամբ, առանձ փոփոխության և վեևաձևակերպման, սակայն աղբյուրից վերցված հատվածը չի դնում չակերտների մեջ:

3.2 Անձը բնօրինակից վերցրած հատվածի մեջ փոփոխում է մի քանի բառ կամ զարգացնում է այդ հատվածի միտքը, սակայն 2 դեպքում էլ չի հիշատակում բնօրինակի աղբյուրը:

3.3 Անձը զարգացնում է բնօրինակից վերցված հատվածի միտքը, անզամ աղբյուրը պատշաճ ձևով հիշատակելով, սակայն արդյունքում անհնար կամ խիստ դժվար է դառնում տարանջատել ուսանողի սեփական և օգտագործված աղբյուրի հեղինակի միտքը: Այսպիսի դեպքերից խուսափելու համար կարելի է այլ հեղինակի միտքը «որոշ հեղինակներ նշում են, որ», «այսինչ հեղինակի կարծիքով» արտահայտությունների օգտագործմամբ ներկայացնելուց և աղբյուրը պատշաճ ձևով հիշատակելուց հետո այլ հեղինակի մտքի սեփական զարգացումը կամ դրա վերաբերյալ սեփական մոտեցումը ներկայացնել «մեր կարծիքով», «գտնում ենք, որ» կամ նմանատիպ այլ արտահայտությունների կիրառմամբ:

**4. Սեփական միտքը, գաղափարն ինքնուրույն ձևակերպելու անկարողություն գրագողության այս տարատեսակի դրսնորումներն են.**

4.1 Երբ անձն իր սեփական գաղափարները ձևակերպում է այլ հեղինակների մտքերի, բառերի կիրառմամբ՝ առանց դրանց աղբյուրի (պատշաճ ձևով) հիշատակման:

4.2 Երբ անձն իր միտքը ձևակերպում է այլ հեղինակներից տարբեր մեջբերումներ ու ձևակերպումներ իրար կցելով՝ առանց աղբյուր(ներ)ի (պատշաճ ձևով) հիշատակման:

### **5. Աղբյուրներին չափից շատ հղում կատարելը:**

Սա այն դեպքն է, երբ

5.1 աշխատանքը կազմված է գերազանցապես այլ հեղինակների հրապարակումների, մտքերի, գաղափարների ներկայացումից՝ աղբյուրների պատշաճ ձևով հիշատակմամբ, սակայն առանց դրանց վերաբերյալ սեփական մոտեցման: Արդյունքում, այդ աշխատանքը ոչ մի արժեքավոր վերլուծություն, նորույթ, ինքնատիպություն չի պարունակում:

5.2 աշխատանքը կազմված է գերազանցապես մեկ-երկու աղբյուրների հիման վրա: Սա չի վերաբերում հատուկ մասնագիտական (օրինակ՝ բանասիրական) աշխատանքներին, օրինակ՝ երբ թեման վերաբերում է կոնկրետ հեղինակ(ներ)ի հայացքների կամ ստեղծագործության քննությանը:

### **6. Աղբյուրներից մեծածավալ մեջբերումներ կատարելը:**

Գրագողության այս տեսակն առկա է այն դեպքում, երբ անձը, հիմնականում՝ «ծավալ լրացնելու» նպատակով, իր աշխատանքում կատարում է երկարաշունչ և/կամ մեծաքանակ ուղղակի մեջբերումներ՝ անզամ աղբյուրի (պատշաճ ձևով) հիշատակմամբ և չակերտներ օգտագործելով: Սա ևս չի վերաբերում նախորդ կետում նշված դեպքերին, երբ ուղղակի մեջբերումները, որպես կանոն, պարտադիր են: Սակայն, ամեն դեպքում, մեջբերումների ծավալը և քանակը պետք է լինեն հիմնավորված:

### **7. Աղբյուրների սխալ հիշատակում:**

Սա առկա է այն ժամանակ, երբ

7.1 անձն իր աշխատանքում օգտագործված մտքի, հատվածի համար հղում է կատարում մի աղբյուրի, որին ինքն անձամբ չի ծանոթացել, այլ դրան հանդիպել է մեկ այլ հեղինակի աշխատանքում: Անձը պետք է հղում կատարի միայն այն աղբյուրին, որին ինքն անձամբ է ծանոթացել:

7.2 անձն իր աշխատանքում «Օգտագործված աղբյուրների ցուցակում» ներառում է աղբյուր, որին ինքն անձամբ չի ծանոթացել և աշխատանքում դրան հղում չի արվել: Այդ

ցանկում պետք է տիպարանված ներկայացվեն միայն աշխատանքում օգտագործված աղբյուրները:

7.3 անձն օգտագործված աղբյուրները հիշատակում է ոչ պատշաճ ձևով: Հաճախ այսպիսի սխալները որակվում են «տեխնիկական թերություն» ընդհանուր բնորոշմամբ, բայց ոչ բոլոր թերություններն են այդքան «անմեղ»: Մասնավորապես, տեխնիկական թերություն չի կարելի համարել (հետևաբար, պետք է համարել զրագողություն) օգտագործված աղբյուրին հղում կատարելիս դրա մատենագիտական տվյալների մեջ այնպիսի վրիպակը կամ հղում կատարելու կարգի այնպիսի խախտումը, որն անհնար կամ խիստ դժվար է դարձնում աշխատանքում մեջքերված տվյալների (զաղափարների, փաստական և այլ տվյալների) հավաստիության ստուգումը:

7.4 անձն իր աշխատանքում օգտագործված մտքի, հատվածի համար հղում է կատարում սխալ (կամ կեղծ), այդ թվում՝ գոյություն չունեցող աղբյուրի: Դա կարող է լինել ինչպես անձի դիտավորության, օրինակ՝ ընթերցողին դիտավորյալ խաքելու ցանկության, այնպես էլ տեխնիկական խնդրի արդյունք: Վերջինս հաճախ հանդիպում է համացանցային հրապարակումների դեպքում, եթե հղման մեջ տրված համացանցային հասցեով ինչ-որ ժամանակ հասանելի հրապարակումը տեղափոխելուց կամ կայքը փակվելուց հետո տվյալ հասցեով այլևս հասանելի չի լինում: Նման դեպքերից խուսափելու համար պետք է նախ աշխատանքը հանձնելուց առաջ ստուգել համացանցային հասցեների հասանելիությունը, երկրորդ, այդպիսի հրապարակումների մատենագիտական տվյալներում անպայման նշել տվյալ համացանցային հասցեին մուտք գործելու ժամկետը:

## 8. Այլ անձանց աջակցությունը չիշատակելը:

Սա այն դեպքն է, եթե ուսանողն իր աշխատանքում չի հիշատակում այն անձանց, որոնք աջակցել են նրան աշխատանքի պատրաստման, օրինակ, հանրային կարծիքի հարցումների, փորձագիտական հարցազրույցների անցկացման, տվյալների մշակման գործում: Սա չի վերաբերում առանց այլ անձանց աջակցության պատրաստված աշխատանքներին, ինչպես նաև պետք չէ հիշատակել աշխատանքի գիտական դեկավարին կամ խորհրդատուին (վերջիններիս տվյալներն աշխատանքի տիտղոսաթերթի վրա նշելը պարտադիր պահանջ է և դա լիովին բավարար է):

## **9. Գրագողություն ինքն իրենից:**

Որքան էլ արտասովոր է հնչում, այդուամենայնիվ, ուսանողները երբեմն դիմում են նաև ինքնագողության, օրինակ՝ երբ

9.1 անձը մասամբ կամ ամբողջությամբ կրկնօրինակում է իր՝ արդեն մեկ անգամ գնահատված աշխատանքը և այն, որպես նոր ինքնուրույն աշխատանք, ներկայացնում գնահատման մեկ այլ դասընթացի, քննության կամ հրապարակային պաշտպանության:

9.2 անձն, առանց աղյուրի պատշաճ ձևով հիշատակման, մասամբ կամ ամբողջությամբ օգտագործում է արդեն մեկ անգամ այլ դասընթացի, քննության կամ հրապարակային պաշտպանության ժամանակ ներկայացված իր իսկ աշխատանքը:

## **4. ԳՐԱԳՈՂՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ**

### **ՀԱՍԱԼՍԱՐԱՆՈՒՄ**

Գրագողության դեմ պայքարի համար կիրառվում են պասիվ և ակտիվ միջոցներ, որոնք թույլ են տալիս բարձրացնել բուհում ուսանողների աշխատանքների որակի և յուրօրինակության մակարդակը:

- Գրագողության դեմ պայքարի պասիվ միջոցները գրագողությունը կանխելու և բացառելու միջոցներն են:
- Գրագողության դեմ պայքարի ակտիվ միջոցները բացահայտելուց հետո կիրառվող պատժիչ միջոցներն են:

### **4.1. ԳՐԱԳՈՂՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆԽՄԱՆ ԵՎ ԲԱՑԱՌՄԱՆ (ՊԱՍԻՎ)**

#### **ՄԻՋՈՑՆԵՐ**

Գրագողության դեմ պայքարի համար Համալսարանում կարելի է կիրառել հետևյալ մեխանիզմները.

1. Կազմակերպել կողմնորոշիչ սեմինար-դասընթացներ, որոնց միջոցով Համալսարանի ուսանողները կծանոթանան զիտական եթիկայի վերաբերյալ ներկայացվող պահանջներին:
2. Տպագրել համառոտ ուղեցույցներ, որոնք տեղեկություններ կպարունակեն գրագողության, ինչպես նաև սկզբնաղյուրները հղելու կանոնների մասին:

Նույն տեղեկությունները բուհը կարող է տեղադրել իր պաշտոնական կայքէջում:

3. Ուսանողների, Ուսանողական խորհրդի և Ուսանողական գիտական ընկերության ներգրավմամբ ստեղծել ուսուցողական տեսահոլովակներ և տարածել ուսանողների շրջանում՝ օգտագործելով համացանցի լայն հնարավորությունները:
4. Կազմակերպել գրագողությունը դատապարտող և գիտական էթիկայի արժեքը գովաբանող PR միջոցառումներ. հայտարարել «Գրագողության դեմ պայքարի օր» կամ կազմակերպել երևույթը դատապարտող ֆլեշ-մոբեր:
5. Համալսարանում ներդնել գիտական աշխատանքների ձևակերպման մեթոդներին նվիրված դասընթացներ, ինչի համար հարկավոր է նախապես պատրաստել համապատասխան մասնագետներ, ովքեր իրենց փորձը կկարողանան փոխանցել ուսանողներին և դասախոսներին:
6. Ծանոթացնել Հայաստանյան գիտական ամսագրերում կամ տեղեկագրերում կիրառվող հղման տարատեսակներին, աշխատանք տանել Համալսարանում կիրառվող հղման միասնական համակարգ մշակելու, ներդնելու ուղղությամբ:
7. Համալսարանում ստեղծել հայերեն լեզվով գրված ռեֆերատների, կուրսային, ավարտական աշխատանքների և մագիստրոսական թեզերի միասնական էլեկտրոնային բազա:
8. Համալսարանում ներդնել գրագողության դեպքերը բացահայտող համակարգչային ծրագիր, որի արդյունքը մեծ ազդեցություն կունենա Համալսարանի վարկանիշի բարձրացման գործում:
9. Ռեֆերատները, կուրսային աշխատանքները ենթարկել ներքին գրախոսության՝ հիմք ընդունելով համապատասխան ընթացակարգերում ներառված այդ աշխատանքների պատրաստման չափորոշիչները:
10. Մագիստրոսական թեզերը և ավարտական աշխատանքները ենթարկել արտաքին և ներքին գրախոսման՝ հիմք ընդունելով համապատասխան ընթացակարգերում այդ աշխատանքներին ներկայացվող պահանջները:
11. ՇՊՀ Գիտական տեղեկագրում տպագրության ներկայացված հոդվածների, ինչպես նաև Համալսարանի Գիտական խորհրդի երաշխավորությանը ներկայացված մենագրությունների, մեթոդական աշխատանքների համար կազմակերպել

- արտաքին գրախոսում՝ անկախ փորձագետի ներգրավմամբ, ով ունի համապատասխան նեղ մասնագիտական ուղղվածություն:
12. Ամբիոններում ապահովել գրավոր աշխատանքներ դեկավարելու կամ ընդդիմախոսելու չափավոր ծանրաբեռնվածություն, ինչը դասախոսներին հնարավորություն կտա լիարժեք ուշադրություն դարձնել ուսանողների աշխատանքներին: Միաժամանակ, դասախոսները պետք է փոխեն վերաբերմունքն իրենց կողմից դեկավարվող աշխատանքների նկատմամբ՝ դրանք դիտելով իբրև ուսանողի կողմից նոր գիտելիք արտադրելու եղանակ:

#### **4.2. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԻՆՔՆԱՏԻՊՈՒԹՅԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՈՒ ԳՐԱԳՈՂՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԺԻՉ (ԱԿՏԻՎ) ՄԻԶՈՑՆԵՐ**

Սույն քաղաքականությունը նախ պետք է ծառայի ուսանողների և դասախոսների շրջանում գրագողության վերաբերյալ իրազեկության բարձրացման և գրագողությունը մերժելու ներքին համոզում առաջացնելու գործին: Իրազեկման և ներքին համոզում առաջացնելու քաղաքականությանը զուգընթաց, Համալսարանը պետք է ցուցադրի գրագողության նկատմամբ իր գործնական անհանդուրժողականությունը՝ համաշափ պատիժների (նախազգուշացում, գնահատականի իշեցում, հեռացում և այլն) մշակման և կիրառման տեսքով: Մասնավորապես, գրագողության դեմ պայքարի համար կարելի է իրականացնել հետևյալ քայլերը.

1. Ոեֆերատների, ավարտական աշխատանքների, մագիստրոսական թեզերի, ՇՊՀ Գիտական տեղեկագրում տպագրության ներկայացված գիտական հոդվածների, տպագրության համար Գիտական խորհրդի երաշխավորությանը ներկայացված մենագրությունների, մեթոդական աշխատանքների համար սահմանել ինքնատիպության աստիճան հետևյալ բանաձևի միջոցով.

## Ինքնատիպության աստիճան %=100%-գրագողություն %

Աշխատանքի տեսակ	Ինքնատիպության աստիճան
Ոեֆերատ, կուրսային աշխատանք	50% և բարձր
Ավարտական աշխատանք	60% և բարձր
Մագիստրոսական թեզ	70% և բարձր
ՇՊՀ-ի Գիտական տեղեկագրում տպագրության ներկայացված գիտական հոդված, Համալսարանի Գիտական խորհրդի երաշխավորությանը ներկայացված մենագրություն, մեթոդական աշխատանք	80% և բարձր

### 2. Ուսանողի դեպքում՝

2.1. Առաջին անգամ նշված շեմերի խախտման դեպքում տալ նկատողություն և ժամկետ՝ աշխատանքը վերանայելու համար:

2.2. Երկրորդ անգամ նշված շեմերը խախտելու դեպքում տալ խիստ նկատողություն և ժամկետ՝ աշխատանքը կրկին վերանայելու համար:

2.3. Երրորդ անգամ նշված շեմերը խախտելու դեպքում վերադարձնել աշխատանքը և քննարկել հարցը ամբիոնի նիստում:

### 3. Դասախոսի դեպքում՝

3.1. Առաջին անգամ նշված շեմերի խախտման դեպքում դասախոսին տալ նկատողություն և վերադարձնել աշխատանքը:

3.2. Երկրորդ անգամ նշված շեմերը խախտելու դեպքում դասախոսին տալ խիստ նկատողություն և վերադարձնել աշխատանքը կրկին վերանայելու համար:

3.3. Երրորդ անգամ նշված շեմերը խախտելու դեպքում վերադարձնել աշխատանքը, ստեղծել էթիկայի հանձնաժողով և քննարկել հարցը, նաև գիտական խորհրդում:

Ոեֆերատների, կուրսային և ավարտական աշխատանքների, մագիստրոսական թեզերի ինքնատիպության աստիճանի համապատասխանության վերահսկողությունն իրականացվում է Ուսումնամեթոդական գործընթացի կառավարման կենտրոնի կողմից:

ՇՊՀ-ի Գիտական տեղեկագրում տպագրության ներկայացված գիտական հոդվածի, Համալսարանի Գիտական խորհրդի երաշխավորությանը ներկայացված մենագրության, մեթոդական աշխատանքի ինքնատիպության աստիճանի համապատասխանության վերահսկողությունն իրականացվում է Գիտական քաղաքականության, որակի ապահովման և կառավարման կենտրոնի կողմից:

**ՀՀ Քրեական օրենսգործի 158-րդ հոդված**

**Հոդված 158. Հեղինակային և հարակից իրավունքները խախտելը**

1. Հեղինակային կամ հարակից իրավունքի օբյեկտն ապօրինի օգտագործելը կամ հեղինակությունը յուրացնելը, ինչպես նաև առանց հեղինակային իրավունքի կամ հարակից իրավունքների իրավատիրոջ համաձայնության նրա ստեղծագործությունը շահույթ ստանալու նպատակով տեսաձայնային մազնիսական կրիչի վրա ձայնագրելը, տարածելը և (կամ) վաճառելը՝ եթե այդ արարքը կատարվել է զգալի չափերով՝

պատժվում է տուգանքով՝ նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրապատիկից հազարապատիկի չափով, կամ կալանքով՝ մեկից երկու ամիս ժամկետով կամ ազատազրկմամբ՝ առավելագույնը մեկ տարի ժամկետով:

2. Նույն արարքը, որը կատարվել է՝

- 1) պաշտպանիչ տեխնիկական միջոցների շրջանցմամբ,
- 2) մի խումբ անձանց կողմից նախնական համաձայնությամբ,
- 3) մեկից ավելի անգամ,
- 4) ստացված դրոշմապիտակները դրանց օգտագործման համար չնախատեսված ստեղծագործությունների կրիչների վրա փակցնելով,

5) խոշոր չափերով՝

պատժվում է տուգանքով՝ նվազագույն աշխատավարձի հազարապատիկից երկուհազարապատիկի չափով, կամ ազատազրկմամբ՝ առավելագույնը երկու տարի ժամկետով:

3. Սույն հոդվածում նախատեսված արարքը համարվում է կատարված զգալի չափերով, եթե այդ տեսաձայնային մազնիսական կրիչների օրինակների հեղինակային իրավունքի կամ հարակից իրավունքի օբյեկտն օգտագործելու թույլտվության իրավունքի (լիցենզիայի) ընդհանուր արժեքը (գինը), անկախ իրավատերերից, հեղինակի կամ այլ իրավատիրոջ մոտ նշված գներով (իսկ չնշված լինելու դեպքում՝ շուկայական մանրածախ գներով) կազմում է հանցագործության պահին գործող սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսունապատիկից մինչև երկուհարյուրապատիկը:

4. Սույն հոդվածում նախատեսված արարքը համարվում է կատարված խոշոր չափերով, եթե այդ տեսածայնային մազնիսական կրիչների օրինակների հեղինակային իրավունքի կամ հարակից իրավունքի օբյեկտն օգտագործելու թույլտվության իրավունքի (լիցենզիայի) ընդհանուր արժեքը (գինը), անկախ իրավատերերից, հեղինակի կամ այլ իրավատիրոջ մոտ նշված գներով (իսկ չնշված լինելու դեպքում՝ շուկայական մանրածախ գներով) գերազանցում է հանցագործության պահին գործող սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երկուհարյուրապատիկը: